

Notitie

Aan

Nationaal Beraad

Van

BZK, EZ en Digicommissaris

Betreft

Analyse Monitor GDI 2016

Contactpersoon

Bureau Digicommissaris

info@digicommissaris.nl

Datum

6 september 2016

Kenmerk

2016-0000567345

Bijlagen

1

Vragen aan het Nationaal Beraad

De partijen in het Nationaal Beraad streven ernaar om de monitor Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) steeds meer toe te spitsen op de wensen en eisen van deze tijd. Om de ontwikkeling van aansluiting en gebruik van de GDI in de toekomst beter te kunnen waarderen is voor de volgende monitor GDI meer inzicht nodig in het groeipad, de verwachtingen en de ambities. Op dit moment is dit gewenste inzicht in 'het potentieel' voor het overgrote deel van de voorzieningen en basisregistraties nog niet vastgesteld.

We kunnen alleen een goede monitor maken als iedereen meewerkt en juiste input levert:

1. Zijn de leden van het Nationaal Beraad bereid om samen met de opdrachtgevers een inschatting te maken van het potentiële gebruik (aansluitingen en volumes) van de verschillende GDI onderdelen, t.b.v. de volgende monitor.

De belangrijkste aanpassingen die door de begeleidingsgroep voor de volgende monitor worden voorzien zijn: het opnemen van potentie en aandacht voor maatschappelijke meerwaarde van de GDI, evenals een verkorting van de doorlooptijd van de monitor.

2. Kunnen de leden van het Nationaal Beraad instemmen met deze beoogde aanpassingen voor de volgende monitor en zijn er wellicht andere verbeterpunten?

Inleiding

De inhoud en vormgeving van de monitor GDI zijn volop in ontwikkeling. Samen met de Begeleidingscommissie monitor GDI is in 2015 een aangepaste opzet besproken. Deze opzet heeft ertoe geleid dat naast aansluiting, gebruik en releasekalender deze keer een onderverdeling is gemaakt naar de grootste gebruikers van de voorzieningen. De monitor geeft de situatie weer per peildatum 31-12-2015.

Conclusie monitor GDI

Het beeld dat uit de monitor naar voren komt is positief. Op nagenoeg alle individuele voorzieningen is in 2015 vooruitgang geboekt. Per voorziening/basisregistratie is het aantal aangesloten organisaties/diensten toegenomen. Ook toont het gebruik, gemeten in het aantal berichten of transacties, voor bijna alle voorzieningen en basisregistraties een stijgende lijn¹.

¹ De conclusies op hoofdlijnen vindt u in de bijlage bij dit document.

Bespreking monitor GDI in de Regieraden

In de besprekingen in de Regieraden van augustus/september 2016 is de wens uitgesproken om de monitor GDI verder te verbeteren, o.a. door het uitwerken van de potentie van aansluitingen en gebruik, waarmee de resultaten beter kunnen worden geduid. Een andere wens betreft het presenteren van de resultaten van de monitor in samenhang met de maatschappelijke meerwaarde. Ook is de doorlooptijd van de monitor een aandachtspunt.

Voortgangsbrief Digitaal 2017

In november 2016 zal de monitor aan de Tweede Kamer worden aangeboden als onderdeel van de jaarlijkse Voortgangsrapportage Digitaal 2017. In de Voortgangsrapportage Digitaal 2017 wordt over verschillende aspecten van de dienstverlening in samenhang aan de Kamer gerapporteerd, wat een van de wensen uit de bespreking in de regieraden was.

Monitor GDI 2017

De volgende monitor GDI zal als peildatum 31 december 2016 hebben. De voorbereidingen voor de monitor starten binnenkort. Het streven is de opbrengsten van de werkgroep in deze monitor mee te nemen. Met de Begeleidingscommissie zullen de mogelijkheden om vorm te geven aan de wensen vanuit de Regieraden worden onderzocht. De doorlooptijd van de Monitor zal aanzienlijk worden verkort en de bevindingen zullen worden gepresenteerd in de Regieraden van maart 2017 en vervolgens worden aangeboden aan het Nationaal Beraad.

Bijlage I

Analyse Monitor GDI – peildatum 31-12-2015

Conclusies Dienstverlening

Bij de voorzieningen van het cluster Dienstverlening is sprake van een sterke groei binnen het burgerdomein. Het bedrijvendomein vertoont een wisselend beeld.

Opvallend zijn de verschillen tussen het burger- en het bedrijvendomein. In het burgerdomein worden de voorzieningen in samenhang gebruikt, dat is overeenkomstig de bundeling van het dienstenaanbod via Mijn Overheid voor burgers. In het bedrijvendomein is nadrukkelijker sprake van machine to machine verkeer, zoals via SBR en Digipoort. Het berichtenverkeer gegenereerd door de Belastingdienst illustreert de bovenstaande constatering. De berichtenstroom voor burgers gaat via de berichtenbox voor burgers en de berichtenstroom voor bedrijven loopt via SBR/Digipoort OTP.

Burgerdomein:

De wet EBV heeft ook voor MijnOverheid zichtbare gevolgen gehad. Zowel bij de afnemers (overheidsorganisaties) als bij de burgers een grote toename is in het gebruik van MijnOverheid en daarbij is het onderdeel Berichtenbox centraal komen te staan.

Er is sprake van een stijging van de DigiD authenticaties via Mijnoverheid van 50% en dit komt uit op ruim 14 miljoen. Niet alleen het aantal overheidsorganisaties dat digitaal post verstuurt via de Berichtenbox is toegenomen van 29 naar 147, ook het volume van de digitale poststromen is in 2015 toegenomen van ruim 27 miljoen naar bijna 44 miljoen digitale berichten.

Het aantal aangesloten organisaties op de berichtenbox van Mijn overheid is met meer dan 400% toegenomen naar 147 organisaties. In 2015 zijn van 149 aangesloten organisaties 109 gemeenten aangesloten op de berichtenbox. In 2014 waren dit er nog 40. Nieuw aangesloten zijn 16 pensioenfondsen, 12 samenwerkingsverbanden en één nieuw waterschap, waardoor er in 2015 twee waterschappen hun berichten versturen via de Berichtenbox. Het aantal aangesloten Manifestpartijen is verdubbeld naar acht. De hoeveelheid berichten kent een toename van 60%. De discrepantie tussen de groei van de aangesloten organisaties en daarbij de achterblijvende groei van de berichtenstroom, is te verklaren doordat de nieuw aangesloten organisaties berichtenstromen hebben, die kleiner zijn.

De functionaliteit in MijnOverheid - Inzage persoonlijke gegevens – waarop 7 overheidsorganisaties zijn aangesloten, waarvan 5 basisregistraties - is in 2015 bijna 4,5 miljoen keer geraadpleegd. De gegevens uit de BRP zijn 1,4 miljoen keer bekeken, gevolgd door de gegevens uit de WOZ die 728.000 keer zijn opgezocht.

Het aanbod op Overheid.nl is uitgebreid met 4 life-events. Ruim 20 miljoen bezoekers bezochten de Overheid.nl, dit is een toename van 12%.

Bedrijvendomein:

In het bedrijvendomein laten de voorzieningen voor dienstverlening en informatieverstrekking in de monitor over 2015 een wisselend beeld zien in de toename van gebruik. Het digitaal Ondernemersplein - het portaal voor overheidsinformatie en transacties voor ondernemers - heeft zich in twee jaar succesvol ontwikkeld. Over 2015 is het Digitaal Ondernemersplein 6,2 miljoen keer bezocht. In 2014 waren dat er nog 2,6 miljoen bezoeken.

Het gebruik van het Ondernemingsdossier - een beschermde digitale omgeving voor gegevensuitwisseling tussen ondernemers en de overheid - en de Berichtenbox voor bedrijven blijft achter bij de verwachtingen. Het aantal gebruikers is ondanks forse inspanningen slechts met een kleine duizend ondernemers gestegen, van 8.000 naar bijna 9.000 gebruikers. Deze achterblijvende groei is de reden dat de minister van Economische Zaken in het najaar van 2015 besloten heeft om het Ondernemingsdossier in samenhang met het digitaal Ondernemersplein en de Berichtenbox voor bedrijven door te ontwikkelen tot een voorziening voor alle ondernemers: MijnOverheid voor Ondernemers. MijnOverheid voor Ondernemers zal een publieke

basisvoorziening worden en ondernemers de mogelijkheid bieden om op een centrale plek inzicht en overzicht te creëren. De Ondernemer krijgt de vrijheid om deze omgeving zelf in te richten (cafetariamodel). Ondernemers zien hoe ze in een aantal basisregistraties geregistreerd staan. De Berichtenbox voor bedrijven staat op deze centrale plek. Regelhulp ondersteunt ondernemers bij het op het goede moment aanleveren van de juiste gegevens.

Verder zal MijnOverheid voor Ondernemers decentraal digitale gegevensstromen tussen overheid en bedrijfsleven faciliteren om efficiencywinst in dienstverlening te bereiken via bestaande portalen van overheidsdienstverleners waar de ondernemer al zaken mee doet, net als bij het ondernemersplein. Begin 2017 zal een basisversie gereed zijn.

Samenwerkende catalogi wordt gebruikt om informatie op maat te verstrekken voor burger en bedrijf en is in 2015 ruim 173.000 keer geraadpleegd via Overheid.nl. De productbeschrijvingen in Samenwerkende Catalogi tellen op tot bijna 80.000, daarvan zijn 49.000 productbeschrijvingen voor burgers en 28.000 voor ondernemers en is sprake van een kleine afname¹.

Specifieke conclusies voor Identificatie en Authenticatie

In het cluster Identiteit en Authenticatie is de aankondiging en de invoering van de Wet Elektronisch Berichten Verkeer (EBV) (Stb.2015-378) terug te zien in de verhoging van de gebruikscijfers DigiD over 2015. Bijna een kwart van alle authenticaties met DigiD, ruim 47 miljoen, is te herleiden naar de dienstverlening van de Belastingdienst. Het aantal authenticaties DigiD is gestegen met 30% naar ruim 206 miljoen. In 2015 zijn er ruim 12,5 miljoen actieve DigiD's. Het zwaartepunt van het gebruik van DigiD ligt op het basisniveau (gebruikersnaam en wachtwoord) dat zorgt voor 90% van alle authenticaties. Opvallend is dat 56% van de gebruikers een DigiD met beveiligingsniveau Midden (gebruikersnaam en wachtwoord en SMS) heeft, terwijl maar 10% van de authenticaties op dit niveau plaatsvindt. De dienstverlening van het UWV en de Belastingdienst genereert samen de helft van het aantal DigiD authenticaties.

DigiD-machtigen heeft 1,7 miljoen actieve machtigingen, dit is een stijging van 73%, waarvan de helft daadwerkelijk is gebruikt. Met 4 aangesloten organisaties, DUO, Belastingdienst, Belastingdienst Toeslagen en via de voorziening Mijn Overheid, is het aantal aangesloten organisaties in 2015 gelijk gebleven.

De Beheervoorziening burgerservicenummer (BV BSN) zorgt voor het genereren, distribueren, beheren en raadplegen van het BSN als onderdeel van de processen van identificatie en authenticatie. De bevestigingen op de BV BSN zijn met 14% toegenomen en dit komt uit op 80 miljoen. Van deze 80 miljoen bevestigingen bestaat 99% uit verificatie van het BSN. De verificatievragen zijn relevant voor gemeenten en andere BSN gebruikers, zoals Politie en Douane, waarbij het gaat over verificatie van de BSN, persoonsgegevens en toetsing van de geldigheid van de identiteitsbewijzen. Het resterende gebruik van de voorziening bestaat uit presentatievragen, die relevant zijn voor Burgerzaken van gemeenten ter voorkoming van fouten.

In het bedrijvendomein is bij eHerkenning sprake van gestage groei in het aantal aangesloten overheidsorganisaties én het aantal transacties. Veel overheidsorganisaties, met name gemeenten, sluiten aan op eHerkenning en ontsluiten daarmee digitaal een toenemend aantal diensten digitaal voor bedrijven. Eind 2015 hadden zich 141 gemeenten aangesloten, 31 andere (rijks)overheidsorganisaties en 13 private partijen. Een jaar eerder lag dit op 103 gemeenten, 23 andere (rijks)overheidsorganisaties en 6 private partijen.

Er is sprake van een toename in berichten van 200% naar ruim 5 miljoen inlogtransacties van bedrijven bij de aangesloten dienstverleners onder voornamelijk gemeenten en rijksoverheidsorganisaties.

Vanaf 1 januari 2015 is het verplicht om met eHerkenning in te loggen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, en dat heeft in belangrijke mate geleid tot die toename. Hieruit blijkt

¹ De peildata van de cijfers van de Samenwerkende Catalogi zijn nog niet gesynchroniseerd naar de jaarlijkse peildata van de monitor, waardoor een sprake is van 2 niet vergelijkbare peilmomenten.

dat de versterking van de groei aan de voorkant een effectief instrument is om het gebruik van de voorziening te stimuleren.

Het aantal uitgegeven eHerkenningmiddelen is met 46% gestegen tot ruim 242.000 eind 2015, waarvan ruim 184.000 private organisaties zijn. Van de actieve eHerkenningmiddelen wordt inmiddels de helft gebruikt voor meer dan één toepassing. De Belastingdienst zal voor de identificatie van rechtspersonen ook gebruik gaan maken van eHerkenning

Conclusies Gegevens

Het stelsel van basisregistraties staat en de verbindingen zijn technisch gelegd. Het aantal gegevenskoppelingen is ten opzichte van de vorige monitor iets verder gestegen, waardoor steeds meer afnemende registraties voldoen aan het verplicht gebruik van de gegevens uit de leverende registraties. Overall is het aantal berichten van basisregistraties naar afnemers flink gestegen. Een fors deel van die toename in het gebruik is toe te schrijven aan het sterk gegroeide opendata aanbod. Via Publieke dienstverlening op de kaart (PDOK), dienstverlening in het fysieke domein, wordt het aantal opvragingen geregistreerd.

De monitor geeft niet het volledige (her)gebruik van de gegevens weer, doordat de doorlevering van data onderling, via kopiebestanden, niet is opgenomen in de gebruikscijfers van het Stelsel. Daardoor is - voor dat deel - onbekend in welke mate er sprake is van een stapeling van hergebruik van data.

Negen van de twaalf basisregistraties zijn beschikbaar, uitzondering zijn de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), de Basisregistratie Ondergrond (BRO) en de Basisregistratie Lonen, Arbeidsverhoudingen en Uitkeringen (BLAU)². De wet BGT is op 1 januari 2016 in werking getreden en de planning is dat het kaartmateriaal voor 2017 landsdekkend beschikbaar is. Voor de BRO is de inzet om in de loop van 2017 met de eerste tranche registratieobjecten operationeel van start te gaan. De komst van de BLAU is in 2016 opgeschort.

Opvallend is de daling van de niet opendata verstrekkingen uit de Basisregistratie Voertuigen (BRV). De verklaring is mogelijk, daar over het opendata gebruik geen gegevens zijn aangeleverd, maar kan mogelijk gevonden kunnen worden in de concurrentie met het opendata aanbod van deze registratie.

De Basisregistratie Waarde Onroerende Zaken (WOZ) zit nog in de groeifase. De landelijke voorziening van de WOZ is beschikbaar, maar veel overheidsorganisaties moeten hier nog op aansluiten. Naar verwachting zal daarom in 2017 een stabiel beeld van het gebruik ontstaan.

De Basisregistratie Personen (BRP), de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Kadaster (BRK) hebben al een hoge mate van volwassenheid bereikt. Voor deze drie basisregistraties geldt dat ze inmiddels gegevens leveren aan honderden afnemende organisaties. De grootse toename zien we bij de BAG is daar is het aantal bevrachtingen met 400% gestegen naar 300 miljoen.

Tot slot valt op dat de Basisregistratie Inkomen (BRI) nog maar een zeer beperkt aantal organisaties bedient (CAK, de Raad voor Rechtsbijstand, de Belastingdienst Toeslagen en DUO). Daar staat tegenover dat ook bij deze basisregistratie het gebruik in 2015 fors is gestegen naar bijna 30 miljoen signalen gekoppeld aan bijna 11 miljoen BSN-nummers. In 2014 was het aantal signalen nog 8 miljoen gekoppeld aan 4 miljoen BSN-nummers.

Stelselvoorzieningen:

Met de onderstaande ontwikkelingen is de verwachting dat het gebruik van deze voorzieningen, in de volgende monitor GDI een aanmerkelijke stijging zal vertonen.

Digilevering is de abonnementenservice op de wijzigingen in de Basisregistraties. Het aantal

² Gelet op de inspanningen, de nog onbekende investeringen en baten die samenhangen met de doorontwikkeling naar BLAU is het de voorkeur van SZW om vooralsnog de beperkte ICT capaciteit van UWV niet in te zetten op BLAU, maar op het verder verbeteren en optimaliseren van de huidige polisadministratie.

basisregistraties aangesloten op Digilevering is vooralsnog beperkt. Voor het huidige volwassenheidsniveau van Digilevering (plateau 2) is de aansluiting van een derde basisregistratie Landelijke Voorziening WOZ voorzien, voor de Basisregistratie Personen (BRP) en de Basisregistratie Ondergrond (BRO) zijn de aansluitprocessen inmiddels opgestart.

Via Digimelding kunnen overheden onjuistheden in de basisregistraties doorgeven aan de bronhouders. Digimelding zit in een eerste fase van beperkt gebruik. Vanwege de fasegewijze invoering was het eerder voor slechts een klein aantal afnemers mogelijk om via Digimelding terug te melden op de BRP. Sinds april 2016 is het voor alle afnemers van Digimelding mogelijk om terug te melden op de (BRP) en kunnen 130 gemeenten terugmelden. De verwachting is dat met de start van Webservices het aantal terugmeldingen zal toenemen.

Digikoppeling is een set van (koppelvlak)standaarden die elektronisch berichtenverkeer tussen overheden regelt. De verschillende koppelvlakstandaarden omvatten logistieke afspraken. Digikoppeling is als het ware een digitale postbode: het regelt - niet de inhoud- maar de logistiek van zaken. Het aantal basisregistraties en landelijke voorzieningen dat gebruik maakt van Digikoppeling kent een gestage groei. Het aantal afnemers dat gebruik maakt van Digikoppeling is toegenomen met 135% en komt uit 346.

De Stelselcatalogus geeft gebruikers, afnemers, leveranciers en anderen een zo volledig mogelijk beeld van de beschikbare gegevens, begrippen en hun betekenis binnen het Stelsel van Basisregistraties. De Stelselcatalogus helpt op die manier om de overheidsdoelstelling van 'eenmalige gegevensaanlevering en meervoudig gebruik' te realiseren. De compleetheid van informatie in de stelselcatalogus van de basisregistraties Handelsregister en Kadaster blijven relatief achter en verdient aandacht.

Conclusies voor Interconnectiviteit

Ook bij de voorzieningen uit het cluster Interconnectiviteit is sprake van een toename van het gebruik. Met de onderstaande ontwikkelingen is de verwachting dat het gebruik van deze voorzieningen, in de volgende monitor GDI een aanmerkelijke stijging zal vertonen.

Digipoort is de voorziening waarmee het berichtenverkeer tussen ondernemers en overheden wordt afgehandeld. Overheden kunnen Digipoort inzetten om bedrijfs- en ketenprocessen te automatiseren. Digipoort is ontwikkeld om grote aantallen berichten veilig en betrouwbaar te ontvangen en door te sturen. Digipoort kan worden ingezet voor vele soorten berichten en door alle overheden. Het aantal e-facturen dat via de Digipoort is ontvangen is in 2015 licht toegenomen met 3% en komt uit op een kleine 354.000.

In 2015 is tussen EZ, BZK, medeoverheden en het bedrijfsleven is afgesproken dat alle overheden e-facturen gaan eisen van hun leveranciers. Rijksdiensten starten hiermee als eersten. Door deze afspraak is de verwachting dat vanaf 1 januari 2017 de aantallen e-facturen, via de Digipoort, aanzienlijk gaan stijgen. Het is niet voor alle leveranciers van de overheid rendabel om een aansluiting te hebben op de Digipoort. Om als overheid laagdrempelig bereikbaar te zijn voor e-factureren kunnen leveranciers daarom ook via het private Simplerinvoicing netwerk hun e-factureren op de Digipoort aanleveren. Een conversiedienst is gestart die zet de facturen in de marktstandaard (Si-UBL) om naar de overheidstandaard (UBL-OHNL).

De groei van het berichtenverkeer over Digipoort PI is voor het grootste deel (90%) het gevolg van een toename van berichten die volgens de SBR-standaard 'machine-to-machine' verstuurd worden. De huidige uitvragende overheidspartijen, de Belastingdienst, Kamer van Koophandel, Centraal Bureau voor Statistiek, vragen steeds meer verschillende soorten gegevens (berichtstromen) op met SBR. De Belastingdienst neemt het grootste deel van dit berichtenverkeer voor zijn rekening. Tegelijk zijn in 2015 stappen gezet in bredere toepassing van SBR. Zo vinden pilots plaats voor de toepassing van SBR in andere berichtenstromen waar sprake is van gestructureerd digitaal rapporteren, zoals verantwoordingsrapportages voor DUO en de woningcorporaties. De berichtenstromen die hier in 2016 het gevolg van zijn zullen zichtbaar zijn in de volgende editie van de monitor GDI.

Het Diginetwerk bestaat nu uit een zestal aan elkaar gekoppelde, specifieke besloten overheidsnetwerken uit verschillende domeinen waarop 19 voorzieningen en basisregistraties zijn aangesloten. eGem is nieuw aangesloten koppelnetwerk. Totaal zijn er nu 260 overheidsorganisaties aangesloten op Diginetwerk.

De Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA) bevat de principes en afspraken die overheidsbreed geldend zijn, deze zijn via de 'dochteren' verder uitgewerkt naar specifieke architectuur- concepten voor overheden en sectoren. Informatie over de NORA is raadpleegbaar via de Wiki online en ruim 133.000 keer geraadpleegd, dat is een stijging van 20% ten opzichte van het voorgaande jaar.

Met PKIoverheid is de betrouwbaarheid van informatie-uitwisseling via mail en websites op basis van Nederlandse en Europese wetgeving geborgd. Het aantal uitstaande PKI-certificaten vertoont een afname van 5%. Deze afname is te historisch te verklaren en heeft te maken met de geldigheidsduur van 3 jaar van de PKIoverheid-certificaten. In september 2011 heeft de DigiNotar calamiteit plaatsgevonden. Afnemers moesten toen massaal nieuwe PKIoverheid certificaten verwerven. Deze certificaten hebben over het algemeen een geldigheidsduur van 3 jaar. Dit betekent dat in 2014 deze zelfde afnemers opnieuw de PKIoverheid certificaten moesten laten vernieuwen. Een dergelijke grote vernieuwingsronde heeft er in 2015 niet plaatsgevonden.